

แนวทางการจัดทำ **SEA** และการมีส่วนร่วมของชุมชนสำหรับการบริหาร
ทรัพยากรธรณี

กรมทรัพยากรธรณี

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

เรื่อง

แนวทางการจัดทำ **SEA** กับนโยบายสาธารณะเพื่อการบริหาร
ทรัพยากรธรณีอย่างยั่งยืน

โดย ดร.ฐิติศักดิ์ บุญปราโมทย์

ศูนย์บริการวิชาการแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

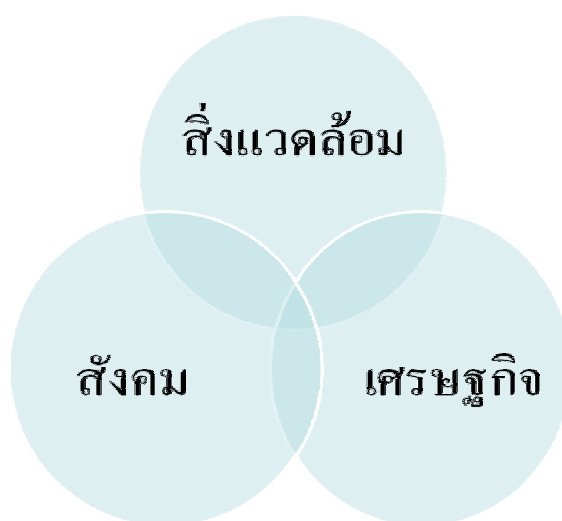
เนื้อหา

- ปัญหาและข้อจำกัดของการกำหนดนโยบายสาธารณะของไทยที่ผ่านมา
- พัฒนาการของ SEA ในต่างประเทศ
- พัฒนาการของ SEA ในประเทศไทย
- แนวคิดของการประเมินสิ่งแวดล้อมเชิงยุทธศาสตร์
- แนวทางการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์
- ประโยชน์ของการประเมินด้านสิ่งแวดล้อมเชิงยุทธศาสตร์
- อุปสรรคของการประเมินด้านสิ่งแวดล้อมเชิงยุทธศาสตร์

ปัญหาความขัดแย้งที่เกิดจากการกำหนดนโยบายสาธารณะ

- กระบวนการกำหนดทิศทางและนโยบายการพัฒนาประเทศที่เกิดขึ้นจาก **ส่วนกลาง** (รัฐบาล ข้าราชการ และนักการเมือง) และนโยบายของพรรคการเมืองที่เข้าบริหารงานประเทศในแต่ละยุคของรัฐบาลชุดนั้นๆ
- **ผลได้**จากโครงการพัฒนาเกิดการกระจายอย่างไม่เป็นธรรมและเสมอภาค ขณะเดียวกัน**ผลเสีย**ที่เกิดจากผลกระทบกับสู่ภาคสังคมโดยเฉพาะชุมชนท้องถิ่นที่ตั้งของโครงการพัฒนา
- มุ่งเน้นที่การพัฒนาเศรษฐกิจเป็นแกนนำโดยขาดการนำเอา**ผลกระทบ**ที่จะเกิดขึ้นจากภาคส่วนอื่นๆ มาบูรณาการในนโยบายและยุทธศาสตร์ดังกล่าว การวัดและประเมินผลการพัฒนาจึงวัดจากความสำเร็จทางเศรษฐกิจ

องค์ประกอบที่จำเป็นในการบูรณาการ

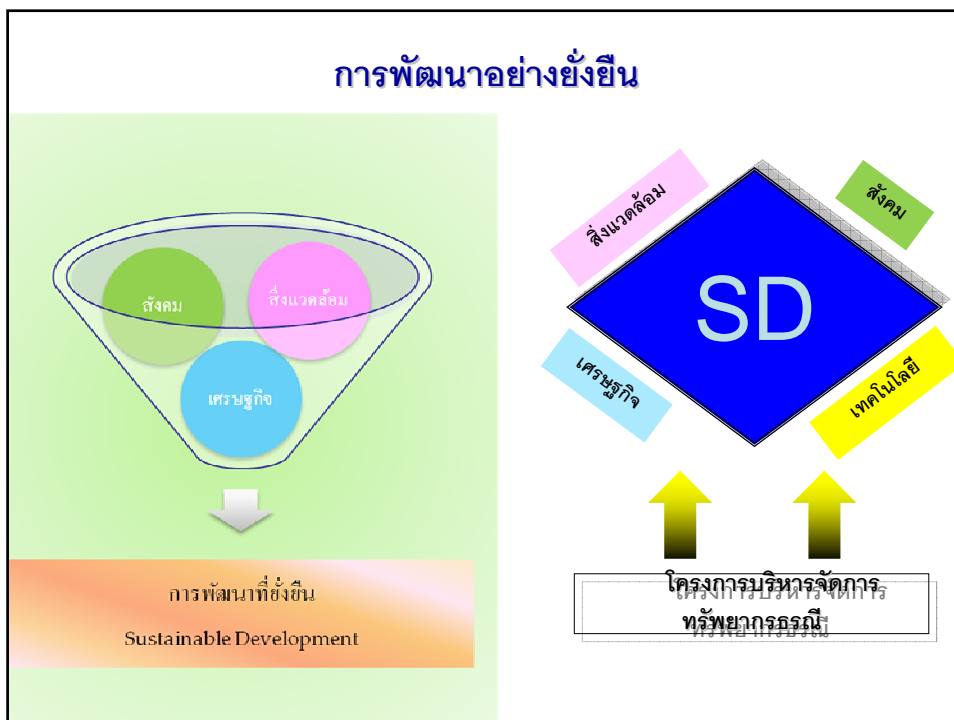

การเปลี่ยนแปลงของปัจจัย

ในการกำหนดนโยบายการพัฒนา

- สิทธิมนุษยชนและการมีส่วนร่วมของประชาชน เป็นเงื่อนไขตามรัฐธรรมนูญที่เปิดโอกาสให้ภาคประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมการบริหารจัดการทรัพยากรต่างๆของประเทศมากขึ้น
- ข้อตกลงด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพในระดับโลก ในช่วง 2 ทศวรรษที่แล้ว ทั่วโลกได้หยิบยกประเด็นด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพขึ้นมาเป็นปัจจัยต่อรองทางการค้าและเสนอที่จะให้มีการอนุรักษ์และรักษาสุขภาพสิ่งแวดล้อมและสุขภาพให้ดีขึ้น
- การพัฒนาแหล่งทรัพยากรที่มีศักยภาพโดยเฉพาะแหล่งแร่โลหะ ที่จำเป็นต้องดำเนินการเป็นโครงการขนาดใหญ่และอยู่ภายใต้ประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่กำหนดให้ เป็นโครงการที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง เมื่อวันที่ 31 สิงหาคม 2553 ที่ผ่านมา
- แนวคิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน (Sustainable Development: SD) ที่คำนึงถึงมิติทางสังคมและสิ่งแวดล้อมร่วมกับมิติทางเศรษฐกิจเป็นจุดเน้นของการกำหนดแนวทางปฏิบัติการเชิงนโยบาย (Policy Implementation) ด้วย

การพัฒนาอย่างยั่งยืน

แนวทางใหม่ของการกำหนดนโยบายสาธารณะ

- **นโยบายสาธารณะ (Public Policy)** เป็นแนวทางการดำเนินการหรือการปฏิบัติการณ์ที่ได้รับการยอมรับร่วมกันของทั้งสังคม ซึ่งหมายถึง การยอมรับทั้งผลได้และผลเสียร่วมกัน
- **การสร้างทางเลือกเชิงนโยบาย** ภายใต้สถานการณ์ต่างๆ ที่จะนำปัจจัยต่างๆ เข้ามาร่วมกันคิดของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจากทุกภาคส่วน ที่จะกำหนดวิสัยทัศน์เป้าหมาย ยุทธศาสตร์ และแนวทางการพัฒนาร่วมกัน โดยประเมินผลจากน้ำหนักผลประโยชน์และต้นทุนของทางเลือกแต่ละทางก่อนการตัดสินใจ
- **การประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ (Strategic Environmental Assessment: SEA)** ถูกนำมาใช้ในประเทศที่พัฒนาแล้ว รวมทั้งองค์การพัฒนาระหว่างประเทศ เพื่อเป้าหมายให้เกิดความยั่งยืนในทางสิ่งแวดล้อมตามที่ปรากฏในเป้าหมายในการพัฒนาแห่งศตวรรษ (Millennium Development Goals: MDGs)

ที่มาของ SEA

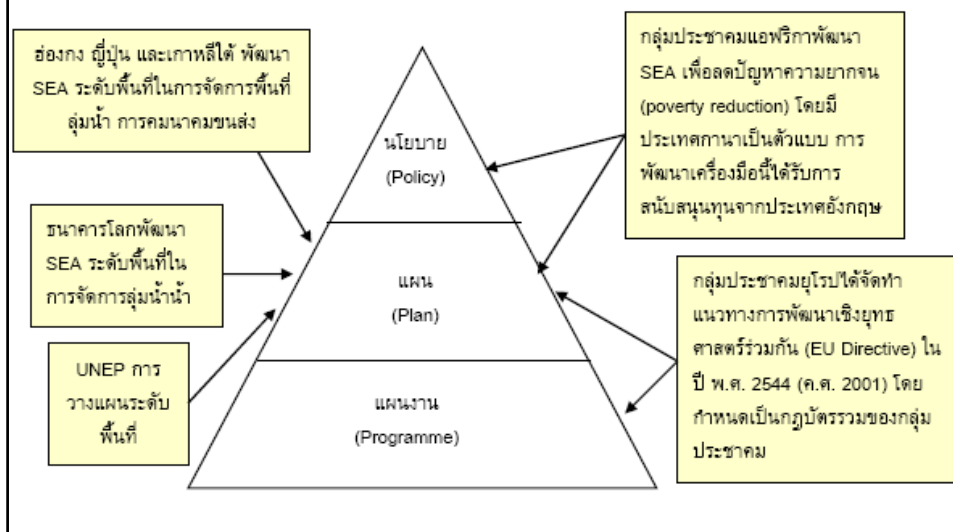
- ช่วงปี พ.ศ.2513-2523 ประเทศสหรัฐอเมริกาได้นำการประเมินด้านสิ่งแวดล้อมเข้าสู่กระบวนการตัดสินใจ บนฐานของ NEPA; National Environmental Policy Act ในทางปฏิบัติที่เกี่ยวข้องข้อเสนอของโครงการ แนวทางการดำเนินการยังคงใช้แนวทางนี้ในการปฏิบัติงาน
- ช่วงปี พ.ศ.2523- 2533 หน่วยงาน UNDP World Bank OECD เริ่มมีบทบาท และช่วงหลังปี พ.ศ.2528 ได้เริ่มมีการพิจารณาใช้ SEA ในการตัดสินใจระดับที่สูงกว่าโครงการ
- ปี พ.ศ.2534 “อนุสัญญาว่าด้วยการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมข้ามเขตแดน (Convention on Environmental Impact Assessment in a Transboundary Context)” หรือ “อนุสัญญาเอสโป (Espoo Convention)” ซึ่งเป็นพันธกรณีที่วางรากฐานในการนำ SEA มาใช้ในการจัดการสิ่งแวดล้อม
- ปี พ.ศ.2535 ได้เริ่มมีการตีความหมายที่แตกต่างกันระหว่าง EIA ของโครงการ และ SEA
- ปี พ.ศ. 2546 ที่เมืองเคียฟ ประเทศยูเครน เกิดพิธีสารที่เกี่ยวข้องกับ SEA (Protocol on Strategic Environmental Assessment) เพิ่มเติมในอนุสัญญาเอสโป

รูปแบบการประยุกต์ใช้ SEA ของประเทศต่างๆ

- พัฒนาขึ้นมาจากการศึกษา EIA ในระดับโครงการ เช่น เนเธอร์แลนด์ ฮ็องกง และสหภาพยุโรป
- พัฒนาขึ้นมาจากการจัดทำนโยบายรายสาขาและเชิงพื้นที่ ซึ่งอาจดำเนินการคู่ขนานกัน เช่น สหราชอาณาจักร สวีเดน หรือออสเตรเลีย หรือรวมกันเป็นกระบวนการเดียว เช่น ในนิวซีแลนด์
- พัฒนาขึ้นมาเป็นเครื่องมือวิเคราะห์ความเหมาะสมของทางเลือกเชิงนโยบายต่างๆ เช่น ในแคนาดาและเดนมาร์ก

ตัวอย่างการพัฒนา SEA ของต่างประเทศ

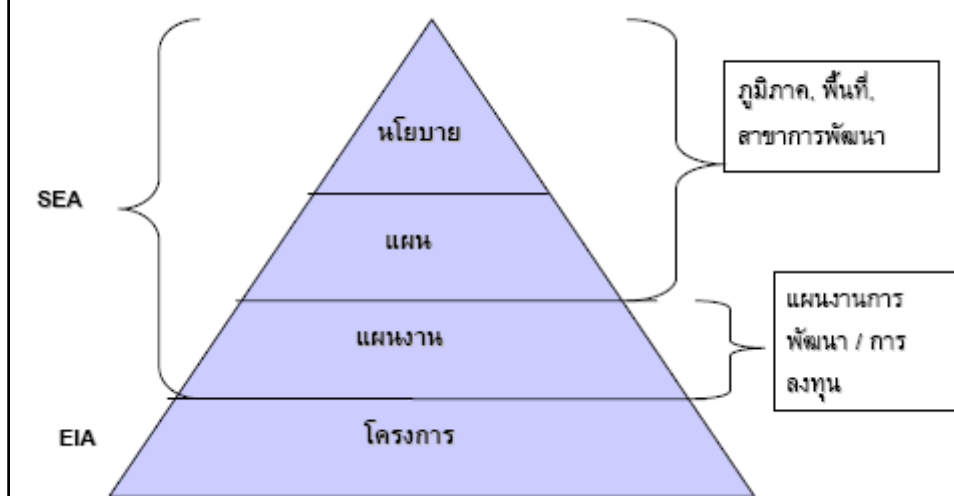
(ที่มา: สมบัติ เหลสกุล 2549)

SEA กับ EIA

- การพิจารณาของการประเมินด้านสิ่งแวดล้อมเชิงยุทธศาสตร์ (SEA) ในแง่ของกิจกรรมของโครงการและกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง การพิจารณาทางเลือกต่างๆ พื้นที่ทางภูมิศาสตร์และผลกระทบโดยตรงจะมีขอบเขตที่กว้างขวางกว่าการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม (EIA)
- การทำการประเมินด้านสิ่งแวดล้อมเชิงยุทธศาสตร์จะเกิดขึ้นก่อนขั้นตอนดำเนินการจริงของโครงการนานมากกว่าการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม
- การประเมินด้านสิ่งแวดล้อมเชิงยุทธศาสตร์มีเนื้อหาในรายละเอียดเฉพาะน้อยกว่าการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม
- การพยากรณ์ผลกระทบในการประเมินด้านสิ่งแวดล้อมเชิงยุทธศาสตร์จะมีความไม่แน่นอนมากกว่าการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม

ระดับการศึกษา SEA และ EIA กับ ประเด็นในทางนโยบาย แผน และแผนงาน (ที่มา: สมบัติ เหลสกุล 2549)

พัฒนาการของ SEA ในประเทศไทย

- คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ได้แต่งตั้งคณะอนุกรรมการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ (ชื่อเดิมคณะอนุกรรมการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมเชิงพื้นที่) เมื่อวันที่ 24 พฤษภาคม พ.ศ. 2548
- คณะอนุกรรมการฯ มีมติเห็นควรที่จะนำ SEA มาใช้ในประเทศไทย เพื่อให้มีการประเมินศักยภาพและข้อจำกัดของสิ่งแวดล้อมตั้งแต่ขั้นการจัดทำนโยบาย แผน โปรแกรม และโครงการขนาดใหญ่ เพื่อบูรณาการมิติสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยีอย่างสมดุล ตามแนวทางการพัฒนาที่ยั่งยืน
- คำแถลงนโยบายของรัฐบาลชุดปัจจุบัน เมื่อวันที่ 26 ธันวาคม พ.ศ. 2551 นโยบายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ข้อ 5.6 ระบุว่า “จะดำเนินการปรับปรุงกลไกการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์ โดยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน ประชาชน และภาคีที่เกี่ยวข้อง ในรูปของสมัชชาสิ่งแวดล้อมมีส่วนร่วมบริหารจัดการ และจัดให้มีการใช้ระบบประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมเชิงยุทธศาสตร์ เพื่อเป็นกลไกก่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน”

ตัวอย่าง SEA ในประเทศไทย

- กรณีศึกษาโครงการศึกษาผลกระทบสิ่งแวดล้อมระดับพื้นที่กรณีศึกษาเขตเศรษฐกิจชายแดนพิเศษ จังหวัดเชียงราย ได้รับการสนับสนุนโดย สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- กรณีศึกษาโครงการการจัดการน้ำในลุ่มน้ำยม ได้รับการสนับสนุนโดย แผนงานพัฒนานโยบายสาธารณะเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดี มูลนิธิสาธารณสุขแห่งชาติ
- กรณีศึกษาในพื้นที่ 5 จังหวัดชายฝั่งทะเลภาคใต้ ประกอบด้วย จังหวัดสุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช กระบี่ พังงา และภูเก็ต ได้รับการสนับสนุนโดย สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- ในปัจจุบันโครงการขนาดใหญ่ของหลายหน่วยงานได้เริ่มทำ SEA ในขั้นตอนการศึกษาเพื่อวางแผนโครงการ

ตัวอย่างรูปแบบ นโยบาย แผน และแผนงาน

นโยบาย

- ในปี 2580 จะดำเนินการส่งเสริมและพัฒนาแหล่งกักเก็บน้ำในลุ่มน้ำยมหรือไม่

แผน

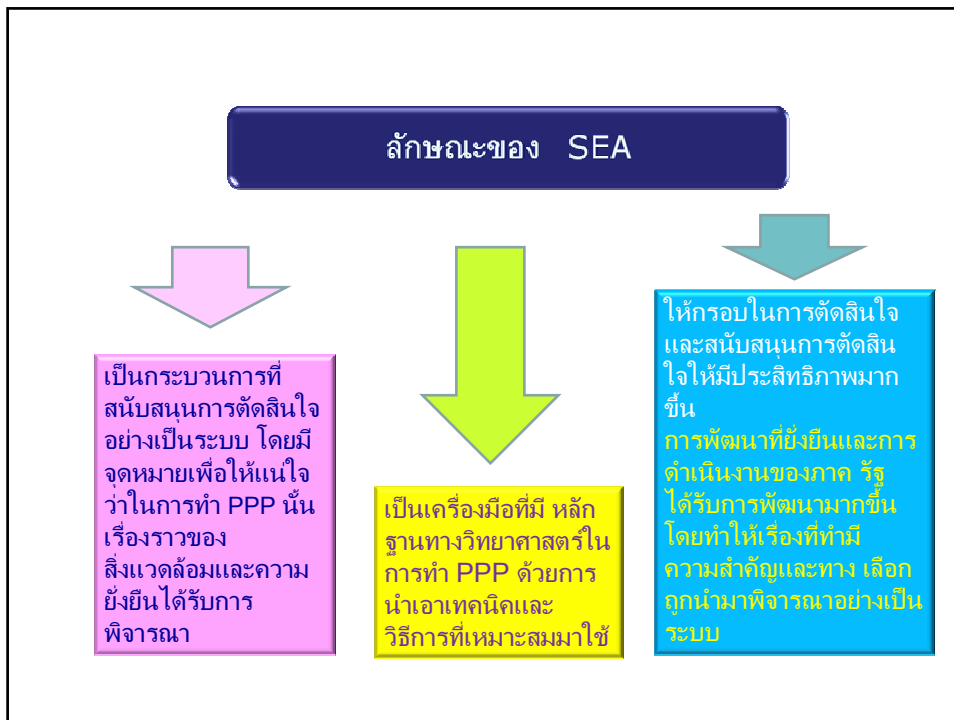
- การนำเสนอกลุ่มของกิจกรรมที่มีความเชื่อมโยงกัน ในกรอบของเวลาที่จะดำเนินนโยบายนั้น เช่น จะมีการส่งเสริมและพัฒนาแหล่งกักเก็บน้ำในลุ่มน้ำยมจำนวน 50 แห่งในปี 2580

แผนงาน

- การนำเสนอกลุ่มของโครงการในพื้นที่เฉพาะที่จะดำเนินงานตามแผนนั้น ๆ เช่น แหล่งกักเก็บน้ำจำนวน 10 แห่ง ที่มีขนาดความจุ X ล้านลูกบาศก์เมตร ในพื้นที่ลุ่มน้ำย่อย/อำเภอ Y ในปี 2580

หลักการของ SEA

- SEA ต้องระบุทางเลือกของ นโยบาย แผน และแผนงาน ที่มีความชัดเจน เป็นไปได้ และเปรียบเทียบได้ในเรื่องของสิ่งแวดล้อม
- SEA ต้องมีการพิจารณาบูรณาการเรื่องสิ่งแวดล้อม สังคม และเศรษฐกิจ เพื่อนำไปสู่ความยั่งยืน
- SEA ต้องปรับปรุงให้ นโยบาย แผน หรือแผนงาน ดีขึ้นมากกว่าแค่การวิเคราะห์
- SEA นั้นมีบทบาทเพื่อสนับสนุนการตัดสินใจ ไม่ใช่ทำการตัดสินใจเอง ฉะนั้น SEA จึงไม่ควรยาวไปสู่การตัดสินใจใดๆ

- กรอบแนวคิดของการประเมินสิ่งแวดล้อมเชิงยุทธศาสตร์**
- เป็นกรอบแนวคิดที่ถูกพัฒนาขึ้นมา เพื่อต้องการให้เกิด 5 ส่วน คือ
1. กระบวนการพิจารณาการประเมินผลกระทบจากการวางยุทธศาสตร์การพัฒนาในระดับนโยบาย (policy formulation) เพื่อประเมินให้เห็นถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นก่อนที่จะมีการนำสู่การปฏิบัติการทางนโยบาย
 2. การสร้างกระบวนการการมีส่วนร่วมจากหลายภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในระดับสาธารณะที่อาจจะมีขอบเขตกว้างกว่ากลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับนโยบายนั้นๆ
 3. การนำใช้ความรู้ที่หลากหลายสาขา เพื่อมุ่งเป้าประสงค์ของสังคมไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน มิใช่เพียงการปกป้องและคุ้มครองสิ่งแวดล้อมเฉพาะพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่ง แต่มองสิ่งแวดล้อมเป็นองค์รวมทางพื้นที่

กรอบแนวคิดของการประเมินสิ่งแวดล้อมเชิงยุทธศาสตร์

4. เน้นการประเมินผลกระทบแบบภาพรวมและประเมินเชิงบูรณาการ (Integrated Assessment) มากกว่าที่จะประเมินผลกระทบที่ละด้านและชนิดของสิ่งแวดล้อม
5. เน้นประเมินในระดับยุทธศาสตร์ทางเลือกแต่ละทางที่จะทำให้เกิดเป้าประสงค์เดียวกัน

การศึกษา SEA จะแตกต่างจาก วิธีการประเมินผลกระทบด้านอื่นๆ

SEA มิได้เน้นที่ผลผลิตและผลลัพธ์สุดท้ายที่จะเกิดผลกระทบ แต่เน้นวิธีการศึกษาบนพื้นฐานของกระบวนการร่วมกันของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับข้อเสนอเชิงสาธารณะนั้นๆ และใช้กระบวนการต่อรองและการตัดสินใจร่วมกันในทุกขั้นตอนของกระบวนการ

SEF & SEA

1. การวิเคราะห์ศักยภาพพื้นที่ ได้แก่ การจัดทำกรอบการประเมินศักยภาพสิ่งแวดล้อมระดับพื้นที่ (Strategic Environmental Framework - SEF) ซึ่งเป็นการประเมินศักยภาพของพื้นที่นั้น ๆ ว่ามีศักยภาพและข้อจำกัดในมิติใด และพื้นที่ส่วนใดเหมาะสมหรือไม่เหมาะสมที่จะรองรับกิจกรรมการพัฒนาประเภทใด ซึ่งสามารถดำเนินการได้โดยไม่ต้องมีแนวคิดริเริ่มหรือทางเลือกเกี่ยวกับการพัฒนาใดๆ หรือในกรณีที่มีแล้วก็สามารถนำองค์ประกอบของโครงการนั้นๆ มาเปรียบเทียบกับศักยภาพและข้อจำกัดของพื้นที่ เพื่อสร้างความตระหนักเกี่ยวกับมิติที่สอดคล้องและไม่สอดคล้องกัน
2. การประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ (Strategic Environmental Assessment) เป็นการวิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างศักยภาพของพื้นที่กับทางเลือกการพัฒนาต่างๆ โดยพิจารณาว่าการพัฒนาพื้นที่นั้นๆ ควรมีเป้าหมายอย่างไร และการพัฒนาให้บรรลุเป้าหมายดังกล่าว ควรมีแนวทางการพัฒนาอย่างไรจึงจะคล้องกับศักยภาพและข้อจำกัดของพื้นที่ ทางเลือกการพัฒนาต่างๆ จะทำให้เกิดผลกระทบต่อพื้นที่ในทิศทางใด รวมทั้งพยายามแสวงหาดุลยภาพระหว่างเป้าหมายการพัฒนามิติต่างๆ ที่อาจขัดแย้งกัน ในกรณีที่มี SEF แล้ว จะสามารถจัดทำ SEA ได้ง่ายและเร็วขึ้น เพราะ SEF จะเป็นฐานข้อมูลและช่วยขยายภาพเกี่ยวกับศักยภาพและข้อจำกัดของพื้นที่ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญของ SEA

แนวทางการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ได้เป็น 3 แนวทาง

- แนวทางที่ 1 SEA ที่ใช้แนวทางใกล้เคียงกับ EIA (EIA-based Model) ซึ่งเป็นแนวทางที่ประเทศสหรัฐอเมริกาใช้กันทั่วไป มีลักษณะคล้าย EIA แต่ยืดหยุ่นกว่าและใช้ในระดับสูงกว่าโครงการ วัตถุประสงค์สำคัญคือใช้เพื่อช่วยในการวางแผนระยะยาว โดยเฉพาะในเรื่องผลกระทบสะสม ซึ่งไม่สามารถดูแลควบคุมได้ด้วยการจัดทำ EIA ระดับโครงการ
- แนวทางที่ 2 SEA ที่เน้นการประเมินสิ่งแวดล้อม (Environmental Appraisal Model) เป็นแนวทางที่ให้ความสำคัญกับมิติสิ่งแวดล้อมค่อนข้างสูง และขั้นตอนสำคัญคือการประเมินนโยบาย/แผน ว่ามีผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม ต้นทุนด้านสิ่งแวดล้อม และประโยชน์อย่างไร โดยประเมินทางเลือกเชิงยุทธศาสตร์ของนโยบาย/แผน เพื่อตัดสินใจว่าแนวทางใดที่เหมาะสมมากที่สุด แนวทางนี้ใช้กันมากในประเทศอังกฤษ
- แนวทางที่ 3 SEA เพื่อการวางแผนจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแบบบูรณาการ (Integrated Environmental Management Model) เป็นแนวทางที่ใช้ในการวางแผนแบบบูรณาการให้ความสำคัญกับเป้าหมายการพัฒนาหลายด้าน ทั้งเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ตามแนวทางนี้กระบวนการ SEA จะมีส่วนสำคัญในการกำหนดเป้าหมายการพัฒนาและทางเลือกเชิงยุทธศาสตร์ แต่ทางเลือกเชิงยุทธศาสตร์จะเกิดขึ้นช้ากว่าแนวทางที่ 2 แนวทางนี้ใช้ในประเทศนิวซีแลนด์

แนวทาง SEA	จุดแข็ง	จุดอ่อน	ข้อเสนอแนะ
SEF	<ul style="list-style-type: none"> - หน่วยงานด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมสามารถริเริ่มจัดทำได้เอง - เน้นข้อมูล จะทำให้การรวบรวมและสังเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่อย่างเป็นระบบ 	<ul style="list-style-type: none"> - หน่วยงานด้านนโยบายและแผนและหน่วยงานที่รับผิดชอบการพัฒนาพื้นที่อื่นๆ อาจไม่นำรายงาน SEF ไปประกอบการพิจารณาจัดทำนโยบายและแผนที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ - การเก็บรวบรวมข้อมูลต้องใช้เวลาและทุนสูง 	<ul style="list-style-type: none"> - ควรจัดทำในบางพื้นที่ที่เป็นพื้นที่อ่อนไหวทางสิ่งแวดล้อม พื้นที่ที่มีโอกาสจะรองรับการพัฒนาอย่างรวดเร็ว
SEA แบบ EIA-based	<ul style="list-style-type: none"> - หน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องมีประสบการณ์และความคุ้นเคยกับกระบวนการ EIA อยู่แล้ว น่าจะสามารถทำความเข้าใจกับแนวทางนี้ได้ง่าย 	<ul style="list-style-type: none"> - นักวิชาการของไทยมีข้อจำกัดด้านความรู้ความชำนาญในการประเมินผลกระทบสะสม - การประเมินผลกระทบสะสมบางประเภทต้องใช้ความเชี่ยวชาญและเทคนิควิธีขั้นสูงที่อาจต้องพึ่งพาผู้เชี่ยวชาญต่างประเทศ และมีต้นทุนสูง 	<ul style="list-style-type: none"> - ควรนำมาใช้กับโครงการประเภท mega project ที่จะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการพัฒนาในพื้นที่สูง
SEA แบบ EIA-based	<ul style="list-style-type: none"> - สามารถนำมาปรับใช้กับแผนงานโครงการประเภท mega project ที่หลายหน่วยงานได้เตรียมการไว้ได้รวดเร็ว - สามารถฉายภาพรวมของการพัฒนาโครงการต่างๆ ที่มีถูกพิจารณาแบบแยกส่วน - มีความเป็นรูปธรรมสูง เพราะเป็นการนำแผนงานโครงการที่หน่วยงานจัดทำขึ้นแล้วมาศึกษา 	<ul style="list-style-type: none"> - การศึกษาเน้นผลกระทบสะสมและชี้ดจำกัดของพื้นที่ในการรองรับแผนงานโครงการนั้นๆ แต่จะไม่สามารถให้ความสำคัญมากนักกับทางเลือกการพัฒนาอื่นๆ 	

แนวทาง SEA	จุดแข็ง	จุดอ่อน	ข้อเสนอแนะ
SEA ที่เน้นการประเมินสิ่งแวดล้อม	<ul style="list-style-type: none"> - ให้ความสำคัญกับมิติสิ่งแวดล้อมมากที่สุด - เน้นการประเมินผลกระทบและต้นทุนด้านสิ่งแวดล้อมที่จะเกิดขึ้นจากการพัฒนาตามทางเลือกต่างๆ - ทางเลือกเชิงยุทธศาสตร์มีความเป็นรูปธรรมและชัดเจนมากกว่าแนวทางอื่นๆ 	<ul style="list-style-type: none"> - หน่วยงานนโยบายและแผนที่จัดทำรายงาน SEA มักมีข้อจำกัดในการพิจารณาทางเลือกนโยบายและแผนจากมุมมองของสิ่งแวดล้อม - เปิดโอกาสให้พิจารณาทางเลือกการพัฒนาที่มีผลกระทบและต้นทุนด้านสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด แต่กรอบการศึกษาอาจไม่เปิดกว้างพอที่จะนำไปสู่ทางเลือกการพัฒนาที่ดีที่สุด 	<ul style="list-style-type: none"> - เหมาะสมกับการพัฒนาทางเลือกในการพัฒนารายสาขา
SEA เพื่อการวางแผนจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแบบบูรณาการ	<ul style="list-style-type: none"> - ให้ความสำคัญกับมิติเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมใกล้เคียงกัน - กรอบการศึกษาที่กว้างขวางเปิดโอกาสให้ฝ่ายต่างๆ พิจารณาปัญหา อุปสรรค โอกาส ข้อจำกัดการพัฒนาในมิติต่างๆ อย่างรอบด้าน ก่อนจะแสวงหาทางเลือกพัฒนาที่เหมาะสมที่สุด - เอื้ออำนวยให้ฝ่ายต่างๆ สามารถเข้าร่วมกระบวนการได้มากกว่าแนวทางอื่นๆ 	<ul style="list-style-type: none"> - กรอบการศึกษาที่กว้างขวางเกินไป โดยไม่มีทิศทางดำเนินการศึกษาที่ชัดเจนอาจเป็นอุปสรรคต่อการศึกษา - ต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของหลายฝ่ายตลอดกระบวนการ จึงจะสามารถนำไปสู่แนวทางการพัฒนาที่เป็นรูปธรรมและชัดเจน - หน่วยงานต่างๆ อาจพบว่าประเด็นการศึกษาค่อนข้างหลากหลายและกว้างขวางครอบคลุมเกินบทบาทภารกิจและความรับผิดชอบของแต่ละหน่วยงาน บางหน่วยงานจึงอาจเห็นว่าผลการศึกษาไม่เป็นประโยชน์ต่อตนเอง 	<ul style="list-style-type: none"> - เหมาะสมกับการวางแผนการพัฒนาพื้นที่ที่ยังไม่มีกรอบแนวทางที่กำหนดไว้ และต้องการการมีส่วนร่วมอย่างกว้างขวาง

การมีส่วนร่วมของประชาชนและชุมชน

ต้องอยู่ในกระบวนการจัดทำรายงาน SEA ทุกขั้นตอน

ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550

หมวด 3 สิทธิเสรีภาพของชนชาวไทย

ส่วนที่ 10 สิทธิในข้อมูลข่าวสารและการร้องเรียน มาตรา 57

ส่วนที่ 12 สิทธิชุมชน มาตรา 66 , มาตรา 67

หมวด 5 แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ

ส่วนที่ 8 แนวนโยบายด้านที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติและ
สิ่งแวดล้อม มาตรา 85 (5)

ส่วนที่ 10 แนวนโยบายด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน
มาตรา 87

ประโยชน์ที่ได้รับจาก SEA

ทำให้มีการพิจารณาผลกระทบและทางเลือกในมุมที่กว้างขึ้น

เป็นเครื่องมือที่ต้องมีการดำเนินการก่อนการสร้างยุทธศาสตร์ ด้วย
สามารถใช้สนับสนุนการสร้างยุทธศาสตร์ของกิจกรรมใดๆ เพื่อการ
พัฒนาที่ยั่งยืนได้

สามารถเพิ่มประสิทธิภาพการตัดสินใจในระดับต่างๆได้ รวมทั้งเพิ่ม
ความแข็งแกร่งให้กับ EIA ในระดับโครงการด้วย

ทำให้การพิจารณาเรื่องสิ่งแวดล้อมสำหรับการตัดสินใจในระดับที่
สูงขึ้นไปมีประสิทธิภาพและเป็นระบบ

ประโยชน์ที่ได้รับจาก SEA

ทำให้การปรึกษาและการมีส่วนร่วมของ
สาธารณะมีมากขึ้น

“ SEA สามารถช่วยให้การทำยุทธศาสตร์
บรรลุเป้าหมาย มีความชัดเจน เป็นมิตรต่อ
สิ่งแวดล้อม และเป็นที่ยอมรับต่อสาธารณะ
มากขึ้น และทำให้ได้รับการอนุมัติเร็วขึ้น”

อุปสรรคของการประเมินด้านสิ่งแวดล้อมเชิงยุทธศาสตร์

- ขาดความรู้ความชำนาญ (เช่น จะตัดสินใจว่าควรพิจารณาปัจจัยทางสิ่งแวดล้อมปัจจัยใด ผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่จะเกิดขึ้นคืออะไร และจะทำอย่างไรจึงจะผนวกเอาสิ่งแวดล้อมไว้ในนโยบายได้)
- มีปัญหาเชิงสถาบันและองค์การซึ่งจะเห็นได้จากความจำเป็นที่ต้องมีการประสานงานทั้งภายในและระหว่างหน่วยงานของรัฐ
- ขาดทรัพยากรต่างๆ (เช่น ข้อมูลสารสนเทศ ความชำนาญ งบประมาณ)
- ขาดแนวทางหรือกลไกที่จะทำให้เกิดการปฏิบัติงานเต็มที่
- ความยากลำบากในการกำหนดนโยบาย แผน และแผนงานที่ชัดเจนขึ้นใหม่และไม่อาจบอกได้ว่าจะใช้การประเมินด้านสิ่งแวดล้อมเชิงยุทธศาสตร์เมื่อใดและอย่างไร
- ขาดวิธีการที่ดีพอ
- ประชาชนยังมีส่วนร่วมในการตัดสินใจค่อนข้างจำกัด